

**РОБОТА З ТЕКСТОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
УПРАВЛІНСЬКО-ЛІДЕРСЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ**

Шевчук Л.М.

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу

економіки та управління загальною середньою освітою

Інституту педагогіки НАПН України

м. Київ, Україна

Для сучасного українського суспільства та економіки країни характерна стійка потреба у яскравих лідерах і талановитих управлінцях. Водночас на часі формування особистості, пристосованої до швидкоплинності та стрімкості змін в інформаційному світі. Інформаційний фактор є глобальною проблемою сьогодення, адже існує необхідність у постійному ознайомленні з інформаційними новинками, ефективному орієнтуванні в інформаційних потоках, доборі, використанні здобутих даних тощо.

Слово «інформація» (від латинського слова «information») означає викладення, повідомлення, пояснення факту, явища, події.

В умовах сучасного суспільства для успішних лідерів та управлінців важливою і необхідною є робота з текстовою інформацією. Здатність особистості орієнтуватися в потоках інформації, вміння працювати з різними джерелами, відбирати, засвоювати, генерувати, обробляти, трансформувати, видозмінювати повідомлення, сприяють розвитку логічного, стратегічного мислення, самоконтролю та самоорганізації, прийняттю оптимальних рішень, вирішенню проблем.

Л. М. Калініна зазначає, що кібернетика розглядає управління як здатність цілісних динамічних систем цілеспрямовано перетворювати свої компоненти завдяки «обробці інформації, що циркулює за принципом прямого і зворотного зв'язку між керованою і керуючою системами», тобто, за своєю

суттю, «управління є специфічною формою накопичення та використання корисної інформації» [5, с. 21].

О. О. Свірін розглядає управлінські уміння школярів «як систему вмінь людини у галузі управління собою та оточуючими людьми для ефективного вирішення навчальних і життєвих проблем; ця система включає такі вміння, як: аналізувати і систематизувати інформацію, визначати суть проблеми, формулювати мету, планувати діяльність, розподіляти наявні ресурси, організовувати виконання запланованих заходів, контролювати і регулювати хід виконання роботи, досягати поставленої мети, узагальнювати і систематизувати отриманий у ході діяльності досвід» [4, с. 7].

На нашу думку, окреслюючи управлінсько-лідерські здібності молодших школярів, слід відносити до них уміння роботи з текстовою інформацією разом зі здатністю генерувати нові ідеї та запалювати ними інших, вміннями налагоджувати контакти, спілкуватися з оточуючими, працювати в команді, планувати індивідуальну та колективну навчальну діяльність, здійснювати організацію, керівництво та координацію спільної роботи, само- та взаємоперевірку отриманих результатів.

Зміст і форми організації роботи з текстовою інформацією у контексті розвитку управлінсько-лідерських здібностей молодших школярів ми вважаємо за доцільне визначати, враховуючи сутність та специфіку інформаційного процесу, інформаційної компетентності, яка є складним індивідуально-психологічним утворенням на основі інтеграції теоретичних знань і практичних умінь і навичок, передбачає наявність аналітичних, проектних, прогностичних умінь в засвоєнні та застосуванні інформації. Водночас важливо враховувати сутність тексту як завершеного, цілісного у змістовому і структурному аспекті мовного твору, його жанрову специфіку, вікові особливості процесів сприймання, розуміння, аналізу тощо.

Робота з текстами молодших школярів (юних лідерів та потенційних управлінців) – це формування вміння самостійно знаходити тексти; виокремлювати нову інформацію, інформацію, яка найбільше вразила,

здивувала; висловлювати власні думки щодо прочитаного; опрацьовувати тексти (критично осмислювати, відтворювати, редагувати, відновлювати, доповнювати); конструювати тексти із запропонованих частин; порівнювати тексти за різними критеріями; створювати власні тексти з опорою на запропоновані матеріали та без них.

Реалізація діяльнісного підходу потребує письмового виконання кожним учнем системи завдань. Забезпечення індивідуалізації та диференціації навчання можливе завдяки різноманітності завдань. Важливим є дотримання принципів доступності і наступності, що мотивує поступове ускладнення завдань. Під час роботи над текстом учні виконують ролі керівника, контролера, консультанта, партнера завдяки використанню під час роботи молодших школярів над текстом таких моделей співпраці:

- спільно-наслідувальна (гра «Вчитель – учень») – потребує навчання учнем товариша (або товаришів) через наслідування;
- спільно-контролювальна (гра «Виконавець – контролер») – містить контроль та корекцію учнем виконання навчального завдання товаришем;
- спільно-індивідуальна модель (гра «Скарбничка») – передбачає елементи одночасної індивідуальної роботи;
- спільно-рівноправна модель (гра «Партнери») – будується на партнерських стосунках школярів.

Впровадження групової роботи молодших школярів важливо розпочинати з роботи у парах, поступово збільшуючи кількість учасників.

Результат групової роботи учнів початкових класів над текстом є продуктом, зумовленим застосуванням управлінсько-лідерських здібностей учасників, які проявляються спонтанно, або їх вияв стимулює педагог.

Особливої уваги потребує добір текстів – цікавих, доступних, і, водночас, таких, для яких характерна певна новизна, що стимулює школярів до роздумів, пошуків. Текстовий матеріал має містити художні та науково-пізнавальні тексти (спочатку варто надавати перевагу текстам-розповідям, текстам

художнього стилю, поступово збільшуючи частку роботи над науково-пізнавальними статтями).

Виховний аспект текстів сприятиме вихованню таких якостей і рис особистості (необхідних для потенційних лідерів і керівників) як активність, цілеспрямованість, упевненість у собі, заповзятливість, сміливість, рішучість, ініціативність, креативність, енергійність, наполегливість, працьовитість, наполегливість, старанність, самостійність, доброзичливість, здатність до емпатії, врівноваженість, стресостійкість, уважність, комунікабельність, організованість, витримка, самовладання, незалежність, дисциплінованість, вимогливість, чесність, надійність тощо.

Ефективне формування умінь роботи з текстовою інформацією у контексті розвитку управлінсько-лідерських здібностей молодших школярів потребує розроблення відповідної методики, її апробації та впровадження в освітній процес початкової школи.

Література

1. Зіборова В. Формування інформаційної компетентності учнів [Електронний ресурс] / В. Зіборова. – Режим доступу: // <http://icrmu.luguniv.edu.ua>
2. Калініна Л. М. Інформаційні процеси в управлінській діяльності керівника закладу: сутність, специфіка та характерні ознаки / Л. М. Калініна. – Освіта і управління. – 2005.– Т. 8.– №2.– С. 35-44.
3. Калініна Л.М. Сутність феномена управління / Л.М. Калініна // Директор школи: Україна.– 2000. №2.– С.26-33.
4. Свирин А. А. Социально-педагогические условия развития управленческих умений у школьников : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Общая педагогика, история педагогики и образования” / А. А. Свирин. – Москва, 2007. – 23 с.
5. Теоретико-прикладні аспекти управління закладами освіти: науково-методичний посібник / Л. М. Калініна, Н. М. Островерхова, А. Ф. Остапенко. – К. : «Актуал. освіта», 2002. – 310 с.